

TÜRÜK

2020, Yıl/Year: 8, Sayı/Issue: 22, ISSN: 2147-8872

TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi
TURUK International Language, Literature and Folklore Researches Journal

Geliş Tarihi / Date of Received: 10.09.2020

Kabul Tarihi / Date of Accepted: 29.09.2020

Sayfa / Page: 136-149

Research Article / Araştırma Makalesi

Yazar / Writer:

Dr. Öğr. Üyesi Seher Atmaca

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

zseher@gmail.com

TENECİOĞLU ÂŞIK HÜSEYİN VE ACEM KIZI TÜRKÜSÜ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Öz

Her türkünün mutlaka bir serüveni vardır. Anadolu'da türkü söylemeye daha çok "türkü yakmak" ya da "türkü çığırmaq" denmiştir.

Türküler, acılarımızı, sevinçlerimizi, özlemlerimizi hal diliyle bir müzik eşliğinde dolaylı şekilde söylenme şeklidir. Türküler aynı zamanda gönül diliyle de kurulan bir iletişim aracıdır.

Türküler çok zaman âşıklar tarafından bir olay üzerine yakılmış olmasına rağmen günümüzde daha çok şiirlerden esinlenerek bestekârlar tarafından bestelenmeye başlanmıştır.

Türkülerin üretilmesinde ve Anadolu coğrafyasında yayılmasında âşıkların büyük katkıları olmuştur. Kimi âşıklar kendi ürünlerini üretirken, kimileri usta malı deyişler söyleyerek üretilen deyişlerin, türkülerin taşıyıcılığını yapmışlardır. Bu taşıma sürecinde bazı şiir[deyiş/türkü]lerin gerçek sahipleri unutulabilmekte, eserler farklı kişilere mal edilebilmektedir. Tenecioğlu Âşık Hüseyin de Cumhuriyetin ilk yıllarında Çukurova bölgesinde yaşamış, deyişler/türküler üretmiş bir âşıktır. Onun âşıklık serüveni Kahramanmaraş ili Afşin ilçesi Erçene köyünden başlamış tüm Çukurova'yı dolaştıktan sonra da köyüne dönmüş, burada vefat etmiştir. Tenecioğlu Âşık Hüseyin her ne kadar da bölgede tanınan bir âşık olmasına rağmen yaktığı türkülerden

özellikle Acem Kızı, Neşet Ertaş'a mal edilen bir türkü olarak kayıtlara geçmiştir.

Bu çalışmamızda hem âşığın Çukurova'da yaşadığı dönemlerin izini sürecektir hem de Acem Kızı ile ilgili bilgi ve belgelerle bu türkünün Tenecioğlu Âşık Hüseyin'e ait olduğu üzerinde duracağız.

Anahtar Kelimeler: Âşık Hüseyin, Neşet Ertaş, Çukurova, Acem Kızı, Türkü.

AN ASSESSMENT ON TENECİOĞLU ÂŞIK HÜSEYİN AND THE FOLK SONG ACEM KIZI

Abstract

Each folk song definitely has a story. In Anatolia, folk songs being composed and sung are quite common

Folk songs represent our pain, happiness our aspirations our feelings and our thoughts turned into sounds. Folk songs at the same time bring the far heart feelings nearby that makes an intermediary connection.

Although folk songs were composed by minstrels (âşık in Turkish) on specific events most of the times, today they are mostly composed by composers who are inspired by poems. Troubadours made great contributions to the spread of the Turks in the Anatolian geography. One of them, Tenecioğlu Âşık Hüseyin lived in the Çukurova region in the first years of the Republic. His journey to become a troubadour started from Erçene village of Afşin district of Kahramanmaraş. After wandering all around Çukurova, he returned to his village. Although Tenecioğlu Âşık Hüseyin is a known figure in the region, the famous folk song Acem Kızı composed by him has been attributed to Neşet Ertaş.

This study investigates the period when the troubadour lived in Çukurova and touches upon the fact that the folk song Acem Kızı belongs to Tenecioğlu Âşık Hüseyin based on relevant information and documents.

Key Words: Âşık Hüseyin, Neşet Ertaş, Çukurova, Acem Kızı, Folk song.

Giriş

Türküler insanların, duygularını düşüncelerini, özlemlerini sevdalarını, acılarını ya sazın telleri arasından geçirerek ya da elini kulağına attığında içinden geçenleri coşkulu bir şekilde söylediği sözün rafine edilerek bir ahenk içerisinde kulağa ve gönle sunulduğu özgün bir eylem/iletişim şeklidir. Bu eylem hiçbir zorlama olmaksızın tamamen insanın içinden doğduğu gibi dilinde sese bürünerek söylenme hâlidir. Ahmet Hamdi Tanpınar'a göre "Anadolu'nun romanını yazmak isteyenler, ona mutlaka bu türkülerden gitmelidir" (Tanpınar, 1969: 105). Türkü yolculuğuna buradan başlamak isteyen insanın önüne gönül ve ülkü birliği ile birbirine bağlı geniş bir coğrafyada yaşayan insan topluluğu çıkmaktadır. Yeryüzünde Türklere başka türkülerle sıkı sıkıya birbirine bağlanan başka bir millet yoktur.

Şairler türkü yakmasını bilmezler ama yanan türkülerin yakıtı olacak sözlerle türkülere yakın dururlar ve yazmış olduğu şiirler de bestelenecek türküler arasında yerlerini alırlar. Türkü yakan kimse bir bakıma kalbini sıkıştıran duygulardan kurtulmak ve rahatlamak istemektedir. Tıpkı Yunus Emre'nin “*Behey yunus sana söyleme derler / Ya ben öleyim mi söylemeyince*” dediği gibi. Ruhun türküye ihtiyaç duyduğu anda, türkü insanın yüreğinde kaynayan bir pınar olup dudağından dökülmeye başlayacaktır.

Türküler ortak değerlerimizdir. Mesela, *Çanakkale İçinde Aynalı Çarşı, Burası Huştur, Sarıkamış, Sarı Gelin, Bülbülüm Altın Kafeste...* gibi türküler nerede söylenirse söylensin insanları bir ortak paydada buluşturur. Türkü söylenir, çığırılır, ya da yakılır. Türkü söyleme bazı yörelerde böyle adlandırılır ama Anadolu'da en bilinen hali türkü yakmaktır. Bu bakımdan türküler gönlün dili, halin ezgiye dönüşerek anlatılmasında önemli bir işlevi yerine getirirler.

Türküler durup dururken öyle birdenbire söylenmez/yakılmaz. Türkü söylemek için önce dolmak gerekir. Bu dolma da insanın zaman içinde hoşuna giden türkülerini ezberlemesiyle meydana gelmektedir. Her türkü dinleyicisinin ezberinde onlarca türkü vardır. Özellikle çocukluğunun bir bölümünü köylerde geçirenler daha çok türkü ezberlemişlerdir. Türküler eğlence aracı olmaktan ziyade bir derdin paylaşılarak azalmasında ve bir sevincin paylaşılarak çoğalmasında da önemli bir yer tutmaktadır.

Türkü, türlü ezgilerle söylenen, bir anonim halk şiiri nazım biçimidir. Halk arasında heyecan uyandıran her olaya bir türkü yakılır. Bunlar bestelenir ve türlü yollardan yurdun her köşesine yayılır. Türlü bölgelerde, türlü biçime girer; kimi dizeler düşer, yerine yenileri eklenir. Kısaca Anadolu halkı bütün acıları ve sevinçlerini türkülere doldurur. (Dilçin, 2009: 289).

Bundan dolayı insan kendisiyle baş başa kaldığı zamanlarda ruhunu dinlendirmek için türkülere başvurur. Çünkü ruhun yaralarını en iyi sağaltan ilaç türküdür. Türkü söylemek bir başkasının bestelediği ya da yaktığı türküyü seslendirmek, türkü yakmak ise bir olay üzerine bir hava ya da bir makam üzerinden o anı yaşayarak, hissederek söylemektir.

Türkü yakmak her ne kadar da bestelemeye yakın olarak kabul edilse de duygu yoğunluğu bakımından farklılık gösterir. Beste yapılırken bir başka türkünün müziğine benzememesi için notaya alındıktan sonra müzik eşliğinde söylenmektedir. Türkü yakmak ise daha önce var olan bir türkünün müziği üzerine söz giydirmektir. Bunun adına bir hava üzerinde ya da makam üzerinde söylemekte denmektedir. Türkü, ilk önce insanın yüreğinde kaynar sonra sese dönüşür. Bu sesin içtenliği, sözlerin anlamı, dinleyeni ne kadar etkilerse yakılan/söylenen türkü de o kadar geniş kitlelerce beğenilerek dinlendiği ve icra edildiği bilinmektedir.

Türkü söylemek ruhî bir ihtiyaç olduğundan, yeryüzündeki her halk türkü söyler. Türkü teriminin kaynağının Türk sözcüğü olduğu bugün artık kesindir. Böylece Türkü, Türk halkının ortaklaşa yarattığı sözlü ve ezgili ürünlerdir. Türküler insanoğlunun başına gelen olayları, bunun toplum içindeki iz ve akislerini, aşk, hasret, gurbet gibi yeryüzünün ortak duygularını, mertlik ve kahramanlık gibi millî karakteri, tarihi olayları konu alan bir kültür hazinesidir. Türküler bir olay üzerine yakılırlar. Bu yeni yakılan türkü hem eski türkülerden kolektif izler taşıdığı, hem de zamanla türkü yakan sanatçının adı, topluma ters düşen söz ve ezgi bölümleri gibi kişisel izlerin silineceği ve değeri nispetinde yayılıp halka mal olacağı için zamanla anonim halk edebiyatı ürünü karakterine sahip olur. (Özbek, 1994: 63-64).

İster aynı coğrafyada olsun isterse farklı coğrafyalarda olsun üzerinde onlarca yıl geçmesine rağmen türkünün insanın gönlüne hitap ettiği ve insanları ortak bir duyguda birleştirdiği bilinmektedir. Türküler her devirde insanların gönlüne hitap etmişlerdir. Gönle hitap etmeyen hiçbir türkü kalıcı olmamıştır. Bazı zamanlarda insanlar muhataplarına doğrudan söyleyemediğini dolaylı şekilde türkülerle söylemiştir.

Bazen bir türküdeki bir dize insanı alır uzaklara götürür. Mesela Âşık Reyhanî'nin "Öz canımdan çok sevdiğim Erzurum/Canımı dışıma taktım gidirem." türküsü doğduğu topraklardan tehcir edilir gibi ayrılmak zorunda kalıp başka şehirlere göç eden her insana dokunmuştur. Çünkü insan nerede yaşarsa yaşasın doğduğu toprakları asıl memleketi olarak düşünmektedir. Söz konusu türkü dinlendiğinde Âşık Reyhanî'nin Erzurum'dan neden ayrıldığı ve bu türkünün nasıl yakıldığı daha iyi anlaşılacaktır. Yakılan/söylenen türkünün insanın duygularının sinir uçlarına dokunduğu, yakınları uzağa götürdüğü, uzakları ise yakına getirerek sözün gücüne güç kattığı bilinmektedir. Türküler insan hayatında bir içten bakış, bir iç geçirme ya da uzak hayallere dalan insanın düşünce dünyasının kapılarını açan anahtar kadar etkili olmuştur. İşte bu aşk, bu sevda insanı insana yakınlaştırmakta, birbirlerinden farklı coğrafyada yaşasalar da gönüllerini birbirine komşu eyleyip, aynı ortak değerler etrafında buluşmalarına katkı sağlamaktadır.

Türküler genellikle yaşanan bir olay üzerine yakıldığı için bir türkünün doğuş öyküsü, türkü yakıcıları, ozanlar, diğer kaynak kişiler, dinleyici ve yorumcular tarafından bilinmekte, zaman zaman da türkü öncesi anlatılmaktadır. Hatta bu gelenek âşık edebiyatında "hikâyeli türkü söyleme olarak fasılların icra programı içinde yer almaktadır. Sanatını sazı eşliğinde icra eden halk şairlerinin çoğunun dağarcığında en az bir hikâyeli türkü bulundurdıkları söylenir. (Yakıcı, 2007: 21, 97).

Bir türkü yakıldıktan ya da söylendikten sonra belli bir süre o bölgede bilinir, tanınır, söylenir zannedilse de aslı öyle değildir. Türkü, insana ne kadar dokunan bir türkü ise yakanın, söyleyenin, besteleyenin, okuyanın sesini gelecek zamanlara taşır, türkü yaşadığı müddetçe bu kişiler de bu türkü ile birlikte yaşarlar. Mesela bir sunucu radyo ya da televizyonda, bir türküyü tanıtırken, *Karacağolan*, *Pir Sultan Abdal*, *Âşık Veysel*, *Davut Sularî*, *Neriman Altındağ Tüfekçi*, *Mehmet Özbek*, *Muzaffer Sarısözen...*'den ya da bir başkasından, bir yöreden alındığını mutlaka söylemek zorundadır.

Türkülerin çoğu, hasretin, özlemin, yoksulluğun, aşkın, ayrılığın özsuyla yıkanmış arı duru duygular olarak âşıkların dilinden dökülerek günümüze kadar gelmiştir. Toplum, beğenerek dinlediği bu türkülerin ilk olarak kim tarafından yakıldığını/söylendiğini, bu kişinin kim olduğunu, türkünün ilham kaynağını pek düşünmez. Herhangi bir dinleyiciyi normal olarak pek ilgilendirmeyen bu konular bir hakkın teslimiyeti için de bu alanda çalışma yapanları ilgilendirir. İlgili kişi de bunun için gerek alan çalışması yaparak gerekse konu ile ilgili kaynakları tarayarak, birikişilere ulaşarak üzeri örtülmeye çalışılan gerçekleri gün yüzüne çıkarmaya çalışmalıdır.

Türkülerin de geçirdiği evreler vardır. İlk defa kim tarafından hangi yörede söylendiği dinleyiciyi pek alakadar etmez ama zaman içerisinde türkü insana ne kadar dokunursa o kadar geniş halk kitlesi tarafından benimsenen bir türkü olur. Hatta zaman içerisinde çok sevilen bir türkünün hangi sanatçılar tarafından seslendirildiği de pek dikkate alınmaz, türküyü hangi sanatçı daha iyi yorumlamışsa türkünün o hali insanların daha çok beğenisini kazanır.

Yakılan söylenen her türkünün bir yakını/söyleyeni olmasına rağmen çeşitli yörelerde okunduğundan zaman içinde ilk söyleyeninin kim olduğu unutulmuş kayıtlara geçerken de bu çalışmaları yapanlar tarafından kayda alınmış, kayda alanların adı yazılmış ama çoğunun sözleri ne yazık ki “anonim” olarak geçmiştir. Günümüzde sözü “anonim” olan (söyleyeni bilinmeyen) nice türküler ruhumuzu beslemeye devam ederken bu türkülerin asıl sahipleri toprak altında, hiç olmazsa varisleri tarafından kendi adı ile anılmasına vesile olmasını için ilgililerden bu haklarını savunmalarını beklemektedirler.

Bu çalışmada inceleme konusu edilen *Acem Kızı* türküsü; Çukurova bölgesi ve Kahramanmaraş'ta Âşık Hüseyin'e ait olmakla birlikte, başka bölgelerde hâlâ Neşet Ertaş'a ait bir türkü olarak bilinmektedir. İlk defa Çekiç Ali tarafından, daha sonra Neşet Ertaş tarafından okunan ve meşhur olan, böylece Neşet Ertaş'ın türküsü olarak bilinen, sonraki yıllarda ise onlarca sanatçı tarafından seslendirilen *Acem Kızı* türküsü maalesef bugüne kadar gerçek sahibinin adı anılmadan söylenegelmiştir. Çalışmamızda bu türkünün esas sahibi olan ve adı sadece yaşadığı Çukurova bölgesinde bilinen Tenecioğlu Âşık Hüseyin'in hayat hikâyesi ve çalışmamızın esas konusu durumundaki *Acem Kızı* türküsü ile ilgili kaynaklar taranarak söz konusu türkünün Âşık Hüseyin'e ait olduğu ortaya konacaktır.

Tenecioğlu Âşık Hüseyin'in Hayatı:

Tenecioğlu Âşık Hüseyin, özellikle Çukurova'da Osmaniye, Adana ve Kahramanmaraş'ta gezici âşıklık yaparak geçimini sağlayan bir âşık olarak bilinmektedir. Âşığın hayatı ile ilgili yapmış olduğumuz araştırmalarda, kimi kaynaklarda doğum tarihi kesin olarak bilinmemekle beraber kimi kaynaklarda da tahminler yürütülmüştür. “Âşık Hüseyin'in yaşamı ve şiirleri hakkında yıllarca farklı bilgiler yayınlandı. Âşık Hüseyin'in nereli olduğuna ait bilgiler net değildi. Bu yanlış bilgiler Âşığın şiirlerinin karışmış olmasından ve kaynak kişinin eksik bilgilendirmesinden kaynaklanmıştır” (Artun, 2009: 187).

Tenecioğlu Âşık Hüseyin, Çukurova bölgesinde başta *Acem Kızı* ve diğer türkülerinin yanı sıra onlarca hikâyeli türküleriyle bilinmesine rağmen onunla ilgili son yıllarda oluşmaya başlayan kaynaklardan ilkinde göre Âşık Hüseyin Kahramanmaraş ili, Afşin ilçesi, Erçene köyündendir. 1896 yılında doğmuş olan ve 25.02.1945 tarihinde ölen âşığın ailesinin Malatya kökenli olduğu ve sonradan Erçene'ye gelip yerleşmiştir. Babasının adının Yemliha, anne adının Fatma olduğu, 1874 doğumlu olan annesi Fatma'nın 1914 yılında, 1859 doğumlu babasının da 05.05.1924 tarihinde vefat ettiği bilinmektedir. Soyadı Tahtacı âşığın olan ve Çukurova, Antep, Maraş yörelerinde “Tenecioğlu Âşık Hüseyin” olarak isim yaptığı (Atılğan, t.y: 24) bilinmektedir

Bu konuda ortaya konan başka bir çalışmada ise Âşık Hüseyin (Tenecioğlu), Osmaniye, Bahçe, Kozan, Kahramanmaraş bölgesinde ve Gâvurdağları'nda köy köy gezerek, türküler söyleyerek âşıklık geleneğine uygun bir şekilde yaşamıştır. Hayatı çevresinde “Âşık Hüseyin ve *Acem Kızı*”, “Âşık Hüseyin ve *Türkmen Kızı*”, “Âşık Hüseyin ve *Benli Döne Hatun*” hikâyeleri oluşmuştur. Âşığın hikâyeli türküleri Amanos ve Gâvurdağları'nda hâlen yaygın olarak söylenmektedir. 1930'lu veya 1950'li yıllarda Çukurova'dan tekrar köyü Erçene'ye göçtüğü de rivayet edilmektedir. (Atmaca, 2017: 70).

Acem Kızı Türküsünün Hikâyesi

Bazı türküler vardır kim tarafından ne zaman yakıldığı, söylendiği bilinmez. İletişim ve ulaşım araçlarının çok kısıtlı olduğu zamanlarda bu türküler ya söylendiği yerde kalmış ya da kayıt altına alınmadığından üzerinden belli zaman geçtikten sonra sahibi bilinmediğinden “anonim” olarak bazen de derleyenlerin inisiyatifleriyle kayıtlara geçmiştir. Böyle olunca da türküyü ilk yakan/havalandıran/söyleyen unutulmuştur. İşte Âşık Hüseyin’in *Acem Kızı* türküsünün de âşığın ölümünden sonra meşhur olduğu bilinmektedir.

Bazı insanlar vardır en küçük bir olayla kendisini bütün dünyaya tanıtır. Bazı insanlar da vardır, büyük eserlerinin sahipleridir. Yaşarken de ölünce de cılız bir şekilde tanınır veya hatırlanır. Bunlardan en önde gelen Bahçe ve Osmaniye köylerinde yaşayarak ömür geçiren Âşık Hüseyin’dir (Erkoçak, 1982: 20).

Bazı türküler vardır saman alevi gibi parlar belli bir müddet sonra da sönerler. Bazı türküler ise üzerinden yüzyıllar geçse bile değerinden hiçbir şey kaybetmeyerek bir miras gibi geçmişten geleceğe devredilip durur. Bazen türküyü kimin yaktığı/söylediği de o kadar önemli olmayabilir. Önemli olan türkünün dinleyendeki karşılığıdır. İşte *Acem Kızı* türküsü de klasikleşen türkülerimiz arasında yerini almış bir türküdür.

Ömrünü halk müziğine adanmış ve yaklaşık 300 civarında halk türküsü derleyen, notaya alan ve ayrıca Tenecioğlu Âşık Hüseyin ile ilgili en fazla araştırmaya sahip olan Çukurovalı Halil Atılğan, *Acem Kızı* türküsünün Neşet Ertaş’la nasıl ün kazandığını şöyle anlatmaktadır:

Acem Kızı türküsünü Neşet Ertaş’la tanıdım. O yıllarda üstat Ankara Radyosunda Mahalli Sanatçı sıfatıyla üç-dört türkülük bantlar yapıyor, denetimden geçenler radyoda yayınlanıyordu. Bantların yayın süresi 15 dakika. Acem kızını ilk kez o programlarından birinde okudu. Ankara Radyosundaki yayınlarla, plaklarla *Acem Kızı* Anadolu’ya dalga dalga yayıldı. Ünlü türküler arasında yerini aldı. Sonra da TRT repertuarına kazandırıldı (Atılğan, 2014: 1).

Hem yöre insanı hem de Tenecioğlu Âşık Hüseyin ile ilgili araştırmalar yapan Abdulhakim Eren’in bu hususta görüşleri şöyledir:

Acem Kızı, Bilemedim Kıymetini Kadrini, Gayri Dayanamam Ben Bu Hasrete Bu üç türküyü Neşet Ertaş okuyunca dilden dile, telden tele dolaşmaya başladı. Zaman geçtikçe daha da değeri arttı, kıymetlendi, sesi yeten sanatçıların vazgeçilmezi oldu. Türkülerin bir hikâyesi olur. O hikâyeye türküye can verir, dillerden düşmez yapar. Daha içten, daha özden söyle o güzel türkülerini. Yani herkesin bir Acem Kızı vardır. Acem Kızı’nı söyler aslında. Ozanlar kişilerin, toplumların gözü, kulağı, dili olunca toplumun malı olur. Kimi bu türkülerini o kadar sahiplenir ki esas sahibini unutturuz. Hak yerini bulsun diye yola çıktık. Araştırdık, dinledik, inceledik. Bu türkülere ve Âşık Hüseyin Tenecioğlu’na şahitlik eden, görüşlerini yazan, edebiyatçıların, ozanların, araştırmacıların, akademisyenlerin şahitliklerine başvurarak doğrusuna vardığımızı sanıyorum. Bu üç türkü Âşık Hüseyin Tenecioğlu’nundur (Eren, 2020: 109-114).

Çukurova’nın son dönemde yetiştirdiği güçlü âşıklarından Âşık Feymanî ise çocukluğunda bu türküyü kendi köyleri ve civar köylerdeki düğünlerde sohbetlerde dinlediğini dile getirerek *Acem Kızı* türküsüne şöyle tanıklık eder:

Muharrem Ertaş buralarda çok gezmiş, derlemeler yapmış. Kendisini ben de tanıdım. Türküyü Neşet Ertaş meşhur etti. Ben bu türküyü kaydettiğim sıralarda Neşet Ertaş henüz söylememişti. Âşık Hüseyin'in Acem Kızı'na söylediği türkülerin havasını da biliyordum. Şu anda bunları çıkartamıyorum. Bizim Çukurova'da söylenen Karacaoğlan makamlarından birine çok benziyordu. Erçenelilerden duyduğuma göre, Neşet Ertaş, babasıyla Erçene'ye kadar gitmiş. Âşık Hüseyin'in defterini almışlar. Türkülerini ufak tefek değişiklikler yaparak söylüyorlar. Hacı Taşan ve Çekiç Ali de Erçene'ye gitmişler. (Can, 2018: 409,415).

Şiir türkünün ezgiye bürünmeden önceki halidir. Türküyü yakının/okuyanın diline önce söz olarak gelir. Bir şiir ölçü, kafiye ve ses olarak bütünlük halindeyse türküyü dönüştürken de o kadar kolay söylenir. Bundan dolayı:

Türküler, ezgili söylenen şiirlerdir. Bu nedenle türkülerini ezgilerinden ayrı düşünmek mümkün değildir. Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde birbirinden farklı ezgiler vardır. Türkülerin ezgileri, o türkünün hangi bölgeye, daha doğrusu hangi ezgi grubuna ait olduğunu gösterirler. Türküler, yapıları ve konularının yanı sıra ezgilerine göre de tasnif edilmişlerdir. (Türkyılmaz, 2019: 21).

Âşıklar çalıp söylerken türkülerini hava/makam üzerinde söylerler. Bunun adına bir ölçü ya da kalıp da diyebiliriz. Bir şiirin herhangi bir türküyü uyarlanarak o türkünün mayasıyla oluşan bir türküyü dönüştürdüğü gibi uyarlanmasına da hava ya da makam denilmektedir.

Âşıklarca "makam" olarak adlandırılan "kalıp ezgi" özelliğindeki melodik yapılar için uygun isim "hava" olmalıdır. Çünkü halk müziği içinde zaten "kırık hava, "uzun hava", "oyun havası" olarak belli adlamalar bulunmaktadır. Bunların hiçbirisi "oyun makamı", "uzun makam" veya "kırık makam" şeklinde adlandırılmaz ve bu havalarla âşıkların kullandıkları melodik yapılar arasında hiçbir fark yoktur. Ancak, âşıkların makam olarak adlandırdıkları melodik yapı ile klâsik Türk müziğindeki "makam" da aynı değildir. Âşıklık geleneğinin kuzeydoğu Anadolu bölgesi, orta Anadolu bölgesi ve güneydoğu Anadolu bölgesinin batısında kalan bazı kesimlerde sürdürüldüğü günümüzde kuzeydoğu Anadolu'da sürdürülen âşıklık geleneğinde usta malı söz ve müzik özellikleri, usta-çırak ilişkisi içinde yaşatılmaya çalışılmaktadır. Erzurum-Kars ve yöresinde âşık ezgilerine âşık havaları, âşık makamları veya âşık hacavatlari (hecevat) adı verilmektedir. Özellikle Azerbaycan etkisinde kalan kuzeydoğu Anadolu bölgesinde âşıkların kullandığı ezgi kalıpları için "makam" terimi kullanılmaktadır. (Özarslan 2001: 163-164, 2002: 402-403).

Kırşehir yöresinde bir hava üzerinde söylenen türküyü yakıştırılan ad "havalandırmak"tır. Bu aynı zamanda bu türküyü uçurmak, asumana salmak anlamına da gelir. Yani "haydi bir türkü söyle" demek yerine "haydi bir türkü havalandır" şeklinde anlaşılmaktadır. Ömer Lekesiz, Neşet Ertaş'ın bir türküyü nasıl havalandırdığını şöyle anlatmaktadır:

Merhum Neşet Ertaş, sazını kucağına çekip, yüzünü semaya doğru hafifçe kaldırarak "Eh, şimdi bir türkü havalandıralım" derdi. Nedir havalandırmak? İlk bakışta saz-söz meşkine özel bir duruşunun karşılığıymış gibi görünebilir ama bu havalandırmaya "doğu irfanı" içinden baktığımızda çoktandır unuttuğumuz bir bilgiyi zahire çıkardığını geç de olsa anlarız. Bu havalandırma sazın tellerinden (müziğin içinden) matematiksel bir aidiyetle dilin kendi yapısında ve söyleniş tarzında içkin olan "ahenk"e bağlanıyor. Nedir ahenk? Uyum, uzlaşma,

ezgi, vezin, ölçü, edep... Yani Neşet Ertaş'ın havalandırması başıboş bir havalandırma, gürültü çıkarma değil. (<https://www.yenisafak.com/>)

Neşet Ertaş türkülerini icra ederken adeta kendinden geçen türküsünü bir vecd halinde okuyan bir sanatçıdır. Kendisiyle yapılan bir söyleşide şimdiki türkülerin neden dokunmadığını sorduklarında “Biz çekmediğimiz derdin türküsünü yakmayız.” der. Neşet Ertaş Acem Kızı türküsünü söylerken Kırşehir yöresinde söylenen bir türkünün havasıyla söylemiştir. Çukurova’da bu türkü farklı bir havada söylenir. Âşık Feymanî; “Acem Kızı’na söylediği türkülerin havasını da biliyordum.” derken âşıkların söylemiş olduğu türkülerini bir hava/makam üzerinde söylediklerini yörelere göre bu hava/makamların değiştiğini anlıyoruz.

Âşıklar kendi şiirlerini ve eski usta âşıkların şiirlerini geleneksel özellik taşıyan hazır ezgi kalıplarına döşeyerek icra ederler. Usta malı melodi kalıpları “çeşitli dizi, seyir ve melodileri içine aldığından” âşık çıraklık devresinde ustasından söz söylemeye ait teknik inceliklerin yanı sıra, sözün birleşeceği melodik yapıları ve birleştirmenin incelik ve tekniklerini de öğrenir. Kars yöresi âşıkları çıraklık dönemlerinde ustalarından saz çalmayı öğrendikleri andan itibaren âşık havalarını da öğrenmektedirler (Aslan, 2007: 59).

Bir türkünün Türk halk müziğine mal olmuş klasik türküler arasında yer alması o türküyü dinleyen, beğenen ve başkalarına tavsiye ederek gelecek kuşaklara aktaran, derleyen, besteleyenler için de örnek teşkil eder. Bundan dolayı da türkülerin çoğu okuyanlar tarafından hatırdan kalır. Türküyü ilk söyleyen, besteleyen, derleyen, notaya alan, gün yüzüne çıkaran birinci derecede dinleyicinin ilgi alanına girmez. Bunun için de bazı türküler “miri malı” gibi herkesin ortak türküsü olur. Bu türkülerden bir maddi gelir elde edildiğinde de o türküyü ilk söyleyen yaşamıyor ya da eserin kendilerine ait olduğunu ispatlayacak elinde belgeleri bulunan varisleri olmazsa o türküyü ilk meşhur eden hangi sanatçı ise maalesef onun gibi kabul görmüştür. İşte *Acem Kızı* türküsünü ilk yakan/havalandıran/söyleyen Tenecioğlu Âşık Hüseyin’in de varisleri bu klasikleşen türkülerine sahiplenememişlerdir.

Acem Kızı Türküsü Çukurova’da ve Kahramanmaraş’ta bilinen bir türküdür. Çünkü bu türkünün doğduğu topraklar Kahramanmaraş toprağı olunca bölge şair ve yazarları da Âşık Hüseyin hakkında birtakım çalışmalar yapmayı kendilerine vazife bilmişlerdir. O yazarlardan birisi de Osman Gökçe’dir. Osman Gökçe, Acem Türküsü ile ilgili olarak şu önemli bilgiyi paylaşmaktadır:

Köyümüzde, *Acem Kızı* türküsünün babamın anası tarafından yakınlığımız olduğu söylenen Afşin Emirli köyünden Durmuş’a ait olduğu söylenirdi. Oğlum Ali’nin kirvesi Osmaniye’de oturan Andırınlı Dış Hekimi Enver Gök ise, tamamını öyküsü ile birlikte yazarak bana verdiği Acem Kızı türküsünün Emirli Durmuş’a değil, Erçeneli Âşık Hüseyin’e ait olduğunu ileri sürerdi. Bu bölümü yazarken tarama yaptım. Ne bizim Erçene’nin, ne Emirli’nin, ne Durmuş’un ve ne de Âşık Hüseyin’in hiç adı geçmiyor. İç Anadolu, Kırşehir, Neşet Ertaş ve Çekiç Ali adları öne çıkıyor. (<http://osmangokce.net>).

Özellikle Kahramanmaraş yöresine ait şair ve ozanlarla ilgili araştırmalar yapan Ramazan Avcı, konuyla ilgili olarak şu tespitte bulunmaktadır:

Âşık Hüseyin tarafından söylenen “Acem Kızı” türküsü Türkiye’ye yayılmış, ancak çeşitli âşıklara ve yöreye mal edilmiştir. Araştırmacılar, bu türkünün Âşık Hüseyin’e ait olduğu konusunda kaynaklarda birbirini tamamlayan ve doğrulayan bilgiler olduğunu ifade

etmektedirler. Gerek Âşık İmamî, Âşık Feymanî gibi güçlü âşıkların ifadeleri, gerekse Erman Artun, Osman Gökçe, Doğan Kaya, Mehmet Erkoçak gibi araştırmacıların çalışmaları Neşat Ertaş'ın meşhur ettiği "Acem Kızı" adlı türkünün Âşık Hüseyin'e ait olduğunu ispatlamaktadır (Avcı, 2017: 367).

Acem Kızı türküsü ile ilgili olarak Kültür Bakanlığı Devlet Halk Müziği Topluluğu Sanatçısı Bayram Bilge Tokel, Neşat Ertaş'ın ağzından şu bilgiyi aktarır:

Ben çok küçük yaşta şiirler yazardım kendi kendime. Bazı şiirleri pazarlarda satan tellalardan alır türküler yapardım. Bunun bir örneği Zahide'dir. Çiçekdağı'nda, oralarda uzun bir şiir olarak elime geçti. Acem Kızı da böyle bir şansa sahip. Bu da bizim Selli Yusuf'tan duyulan dörtlüklerdir. İki dörtlüğünü ben kendime göre havalandırdım önce. Böylece 45'lik plağa okudum. Ben Acem Kızı'nı çalarken iki dörtlüğe arada bir dörtlük de ben takmış oldum. Ne Acem Kızı'nın benden haberi var, ne benim ondan... (Tokel, 1999: 185).

Acem Kızı notaya alınıp okunmaya başladıktan sonra türkünün Neşat Ertaş'a ait olduğu söylenmekle birlikte bazı kaynaklarda Âşık Cananî'ye ait olduğu ifade edilmiştir. Neşat Ertaş'ın "Şanova"sı, Cananî'nin "Şamova"sı olarak söylenegelmiştir. Âşık Hüseyin'in sahnede irticalen söylemiş olduğu bu türkünün ilk dizesi "Çırpınıp da şanova da çıkınca" söyleyiş zorluğu ya da başka yerlerde "şano" kelimesinin sahne anlamına geldiğinin bilinmediğinden bu kelime şanova veya şamova şeklindedir düşüncesiyle yer değiştirmiştir. İrfan Can ve Âşık Feymanî'nin buna benzer düşüncelerinin yanı sıra Halil Atılğan, şano kelimesinden yola çıkarak Acem Kızı türküsü üzerinden araştırmalar yaparken şu düşünceleri ileri sürmektedir.

Çırpınıp da şanova da çıkınca dizesiyle Acem Kızı'nın zilleriyle çırpınarak sahneye çıkması ifade edilmektedir. Neşat Ertaş'a göre dizedeki "şano" ya da çıkınca sözcüğü Çırpınıp şanovaya çıkınca şekline dönüşmüş. Sözleri Âşık Cananî'ye mal eden Mehmet Gökalp de Neşat Ertaş'ın aynı dizede kullandığı Şanovaya sözcüğünü Şamova'ya dönüştürmüş. Dizede Çırpınıp Şamova'ya çıkınca şeklinde söylenmiş. Mehmet Gökalp: "Şamovası Kars ili sınırları içinde bir ovanın adıdır" diyor. Bunu doğrulamak için Kars ilinin Selim ilçesinin Sipkor (Yamaçlı) köyü muhtarı Hayrettin Bay'ı aradık. Kars ili sınırları içinde böyle bir ovanın olmadığını söyledi. Ayrıca Karşı Âşık dostum Mürsel Sinan'ı arayarak Şamovası'nı araştırılmasını rica ettik. Mürsel Sinan da Kars ili sınırları içinde böyle bir ovanın olmadığını söyledi. (Atılğan, 2017: 12).

Ayrıca, Orhan Veli'nin bir şiirinde "Şano"nun sahne olduğunu söylemesi de Halil Atılğan'ın iddialarını doğrular mahiyettedir.

Şanolu Şiir

Kadehlerin biri gelir, biri gider;
Mezeler çeşit çeşit;
Bir sevdiğim şanoda şarkı söyler:
Biri yanıbaşımda,
İçer içer, ötekini kıskanır.
Kıskanma, güzelim, kıskanma;
Senin yerin başka,
Onun yeri başka. (Bezirci, 1984: 138).

Raydo televizyon ve diğer iletişim araçlarının yaygın olmadığı dönemler düşünüldüğünde türkülerin daha ziyade gezici âşıklar tarafından söylenerek başka bölgelere taşındığı bilinmektedir. Söz konusu türkülerin farklı bölgelerde ayın ya da farklı havalarda söylenmesi ya da üzerinde bazı değişiklikler yapılarak söylenmesi tamamen o türküyü o bölgelere taşıyan aşkın biraz da bu türküyü kendi türküsü gibi gördüğünden kaynaklanıyor olabilir. Âşığın “Nasıl olsa okuduğum bu türkünün bir başka bölgenin türküsü olduğunu kimse bilmez.” düşüncesiyle hareket etmesinden de kaynaklanmış olması mümkündür. Âşıklar, sanatçılar elbette birbirinden etkilenirler. Bu etkilenme bir başkasının türküsünü kendi türküsü gibi tanıtmaya başlayınca da “Yalancının mumu yatsıya kadar yanar.” atasözünde olduğu gibi er geç gerçeği ortaya çıkaracağı unutulmamalıdır. İşte türküler üzerine araştırmalar yapan Doğan Kaya da *Türkülerin Derlenmesinde, Kayda Geçirilmesinde ve İcra Edilmelerinde Yapılan Yanlışlıklar* üzerine yapmış olduğu çalışmada *Acem Kızı* türküsünün Âşık Hüseyin’e ait olduğu düşüncesini ileri sürmektedir.

Araştırmalarımız sırasında pek çok dizesi bu şiirle ortaklık arz eden ve iki âşık tarafından ortaya konulmuş iki varyant daha tespit ettik; Sarıkamışlı Âşık Cananî ve Elbistanlı Hüseyin Şiirlerin ikisi de altı dördlüktür. Ancak Cananî’nin şiiri Emir Kalkan tarafından TRT repertuarındaki dördlük de dâhil edilmek suretiyle yedi dördlüğe çıkartılmıştır. Âşık Hüseyin XIX. Yüzyılda yaşamış muhtemelen 1930 yılında 80-90 yaşlarında vefat etmiştir. Cananî 1917’de doğmuş ve 1980 yılında İzmir’e taşınmıştır. Söz konusu şiirlerde tevarüt diyebileceğimiz müşterek dördlükler var. Şiir bizim kanaatimize göre Hüseyin’e aittir. Muhtemelen Cananî, bir vesile ile duyduğu bu şiiri üzerinde bazı değişiklikler yaparak kendisine mal etmiştir. (<https://www.turkuler.com>)

Türküler öyle birdenbire ortaya çıkmamışlardır. Ya bir bestekârın çok beğendiği bir şiirinden doğmuş ya da bir âşığın irticalen söylediği daha sonra da ezberine alması şeklinde olmuş ya da ilk söylenişi bir ağıt şeklinde olmuş daha sonra da türkü olarak söylenmeye başlanmıştır. Tenecioğlu Âşık Hüseyin’in bir gazinoda irticalen söylediği *Acem Kızı* türküsü, üzerinden yıllar geçtikçe değerini katlayarak günümüze kadar gelen ve onlarca sanatçı tarafından seslendirilen bir türkü olarak varlığını sürdürmektedir.

Çukurova bölgesi denilince bugün içine Osmaniye ve ilçelerinin yanı sıra kısmen Hatay’ın Erzin ve Dört Yol ilçeleri ile birlikte Adana’yı içine alan topraklar akla gelmektedir. Bu bölge aynı zamanda Kahramanmaraş ile birlikte Akdeniz bölgesinde yer alır. Bu bölgede gezici âşık olarak geçimini temin eden Âşık Hüseyin Tenecioğlu da destanlar anlatan, ağıtlar yakan, hikâyeli türküler söyleyen bir âşık olarak bilindiğinden düğünlerin, toplantıların da mutlaka olmazsa olmazı olarak bilinmektedir. Âşık aynı zamanda bulunduğu topluluğun söz ustası olduğundan her sohbet toplantıda onun da bulunması ayrı bir önem taşımaktadır. Kadırlı’nın toprak ağaları yanlarına Âşık Hüseyin’i de alarak Ceyhan’da bir gazinoya gittikleri, gazinoda dans ederek türkü okuyan ve adı *Acem Kızı* olarak bilinen sanatçıya irticalen şu türküyü okuduğu bilinmektedir.

Çırpınıp da şanoya da çıkınca
Eğlen şanoda da kal Acem Kızı
Uğrun uğrun kaş altından bakışın
Can telef ediyor bil Acem Kızı
Canım kurban ikrarını güdene

Belin ince boyun benzer fidana
Ateşine yandı Ceyhan Adana
Nasıl zil vuruyor el Acem Kızı

Amerika kurban çatık kaşına
Avrupa Belçika düşmüş peşine
İngiliz Fransız köle döşüne

Bir de Alman kurban bil Acem Kızı (Atılğan, t.y: 10,11).

Bu türkü yakılan bir türkü olmaktan ziyade irticalen söylenen daha doğrusu muhatabını tarif eden öven bir türküdür. Bu türkünün tamamı elbette üç kıta değildir. Acem Kızı Türkünün Ek: 1'de görüldüğü gibi TRT THM Repertuarında iki dörtlük olarak yer aldığı bilinmektedir (TRT Müzik Dairesi Yayınları, THM. Repertuar No: 1398).

Çeşitli sanatçılar tarafından okunan bu türkü bazı değişiklikler yapılarak okunsa da TRT arşivinde bulunduğu şekli ile söylenmeye devam etmektedir. Tenecioğlu Âşık Hüseyin bu türküyü irticalen söylemiştir. Bu türkü Abdülhakim Eren'e göre sekiz, Osman Gökçe'ye göre on kıtadır.

Halil Atılğan'a göre Âşık Hüseyin ile Acem Kızı'nın arasındaki duygusal yakınlık zaman içerisinde aşka dönüşür. Ceyhan'da tanıştığı Acem Kızı önce Adana'ya gider ve orada çalışmaya başlar. Bu arada Âşık Hüseyin evlidir ve yoksul hayatına Acem Kızı'nı ortak etmek istemez. Acem Kızı önce Adana'da bir pamuk ağasının oğluna gelin gider. Evlilik devam etmeyince tekrar gazinoda şarkı söylemeye başlar. Buradan da Kahramanmaraş'ta bir pamuk tüccarının oğluna gelin gider ve bu evlilikten çocukları olur.

Sonuç

Âşıklık sanatına hizmet eden âşıkların bazıları kendi bölgelerinde tanınmış sevilmiş, öldükten sonra da türküleriyle yaşamaya devam etmişlerdir. Bu âşıkların yaşadıkları dönemde iletişim ve ulaşım araçlarının yok denecek kadar az olması bu âşıkların yaşadıkları çağda her bölgede tanınmasına imkân vermemiştir. Ancak bu âşıkların yaşadıkları bölgelere başka gezici âşıkların gelmesi neticesinde bazı türküleri kendi bölgelerin dışına taşınmıştır. Bu âşıklar sazları omuzlarına almışlar bir nevi gurbete gider gibi belli bölgelerde belli zamanlarda köy odalarında, kahvelerde türkü söyleyip kazanç elde ettikten sonra memleketlerine dönmüşlerdir.

İşte Tenecioğlu Âşık Hüseyin'de bu gezgin âşıklar arasında yerini almış, Çukurova ve Kahramanmaraş'ta tanınan sevilen bir âşık olmuştur. Âşık Hüseyin'in gerek *Acem Kızı* türküleri gerekse daha sonra yine *Acem Kızı* için söylemiş olduğu *Gayri Dayanamam Ben Bu Hasrete* ve *Hata Benim Günah Benim Suç Benim* türküleri de onlarca sanatçı tarafından seslendirilmiştir. Bütün bunlara rağmen her üç türkünün de Tenecioğlu Âşık Hüseyin'e ait olduğu resmi kayıtlara geçip tescil ettirilmeseler bile âşığın yaşamış olduğu bölgelerde söz konusu türkülerin sözlerinin Tenecioğlu Âşık Hüseyin'e ait olduğu yazılı kaynaklarda mevcuttur.

İrfan Can'a göre Çekiç Ali ve Hacı Taşan, Âşık Hüseyin'in doğduğu Afşin'in Erçene köyüne giderler ve Âşık Hüseyin'in çocuklarından âşığın defterini alırlar. Belki de bu yüzden Âşık Hüseyin'in vârisleri de bu türküleri söyleyenler hakkında bir dava açmamışlar ve bu türküler de başka türküler gibi meşhur edilen sanatçıların adıyla anılmaya devam etmektedir.

Nasıl ki her insanın bir kaderi varsa türkülerin de bir kaderi vardır. Âşıklar söylemiş olduğu türkülerin sonunda mutlaka mahlaslarını veya adlarını ifade eder, gelenek ifadesiyle “tapşırırlar”. Çalışmalarımızdaki kaynaklardan *Acem Kızı* türküsünün tapşırma dörtlüğünde türkünün sözlerinin Âşık Hüseyin’e ait olduğu belirtilmiştir. Özellikle bir türkü nasıl söylendiyse daha sonraki nesillere de öyle aktarılması gerekirken *Acem Kızı* türküsünün diğer dörtlükleri çıkarılarak Neşet Ertaş’ın okuduğu şekliyle bilinmektedir.

Yine Tenecioğlu Âşık Hüseyin’e ait olan bir başka türkü olan ve Neşet Ertaş’a mal edilen *Gayri Dayanamam Ben Bu Hasrete* türküsü Bedia Akartürk, Selda Bağcan, Musa Eroğlu, Ekrem Çelebi ve Nazlı Öksüz gibi sanatçılar tarafından okunurken türkünün sonunda mahlas kullanılmaktadır. Aynı türküleri seslendiren Neşet Ertaş, Orhan Hakalmaz, Zeki Müren gibi sanatçılar ise türkünün sonunda mahlas yerine “Güzelim” kelimesini kullanmışlardır. Tenecioğlu Âşık Hüseyin’e ait olan bu türkülerin yine *Acem Kızı* için söylendiğinin bilinmesine rağmen *Acem Kızı* türküsünün sonundaki “Âşık Hüseyin” mahlası bilinçli olarak, kullanılmayarak maalesef “Çekiç Ali”den alınan, Kırşehir yöresine ait, Neşet Ertaş’ın söylediği bir türkü” olarak kayıtlarda yerini almaya devam etmektedir.

Kaynaklar

- Akbaş, Ali (2018). *Bütün Şiirleri*. Ankara: 2. Baskı. Bengü Yay.
- Artun, Erman (2009). Âşık Hüseyin Araştırmalarına Katkılar I Âşık Hüseyin'den Güzellere Hikâyeli Türküler. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, Cilt 2, S. 3-4, s. 187.
- Aslan, Ferhat (2007). Kars Yöresi Âşıklarının Usta-Çırak Geleneği Bakımından Değerlendirilmesi. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, Cilt 36, S. 36, s. 59.
- Atılğan, Halil (t.y). *Acem Kızı ve Tenecioğlu Âşık Hüseyin*. Adana: Adana B.B. Yay.
- Atılğan, Halil (2014). *Acem Kızı'na Dörtlükleri Kim Dedi? Erciyes Dergisi*. Yıl 37, S. 438, s. 1.
- Atılğan, Halil (2017). Türkülerde Ahraz Dile, Bülbül Güle, Arı Bala Gelir, *Hece Taşları*. Yıl 3, S. 30, s. 12.
- Atmaca, Seher (2017). *Binboğa'nın Söz Pınarı*. Ankara: Berikan Yay.
- Avcı, Ramazan (2017). “Âşık Hüseyin (Hüseyin Tenecioğlu”, Kahramanmaraş Ansiklopedisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yayını, Cilt: 1, s. 367.
- Can, İrfan (2018). *Kadirli Bohçası*. Adana: Ekrem Matbaası.
- Dilçin, Cem (2009). *Örnekleriyle Türk Şiir Bilgisi*. 9. Baskı. Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.
- Eren, Abdulhakim (2020). *Beş Ünlü Ozan*. İstanbul: Efsus Yay.
- Erkoçak, Mehmet (1982). Unutulmuş Güney İlleri Âşıkları, *Erciyes Dergisi*. S. 56, s. 20,23.
- Özarslan, Metin (2016). *Türk Halk Müziği veya Geleneksel Türk Müziği*. Ankara: Türk Dili, Kültürü ve Tarihi. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi

- Özarslan, Metin (2001). Erzurum Âşıklık Geleneği, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Özarslan, Metin (2002). Âşıklık Geleneği İçinde Âşık Müziği ve Kimi Problemler. *Erdem Atatürk Kültür Merkezi Dergisi -Halkbilimi Özel Sayısı III. C. 13, S. 38, s. 399-409.*
- Özbek, Mehmet (1994). *Folklor ve Türkülerimiz 3*. Baskı İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Tanpınar, Ahmet (1969). *Beş Şehir*, İstanbul, MEB Yayınları
- Tokel, Bayram Bilge (1999). *Neşet Ertaş Kitabı*. Ankara: Akçağ Yay.
- Türkyılmaz, Dilek (2019) *Esvaplı Türküler, Türkülerde Giyim Kuşam*. Konya: Kömen Yay.
- Veli, Orhan (1984). *Bütün Şiirleri*. Derleyen: Asım Bezirci, 22. Basım. İstanbul: Can Yay.
- Yakıcı, Ali (2007). *Halk Şiirinde Türkü*. Ankara: Akçağ Yay.
- <http://osmangokce.net/wp/2010/06/14/ulam-ulam-gder-eln-tecr/> [Erişim 10.06.2020]
- <https://www.turkuler.com/yazi/turkulerin.asp> [Erişim 04.09.2020]
- <https://www.yenisafak.com/yazarlar/omerlekesiz/bir-turkuyu-havalandirmak-37005>[Erişim 04.09.2020]

Ekler:

Ek: 1 Acem Kızı Türküsinün Notası

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No:398
İNCELEME TARİHİ : 25-5-1977

DERLEYEN
OSMAN ÖZDENKÇİ

YÖRESİ
KIRŞEHİR

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI
ÇEKİÇ ALI

ACEM GIZI

NOTAYA ALAN
OSMAN ÖZDENKÇİ

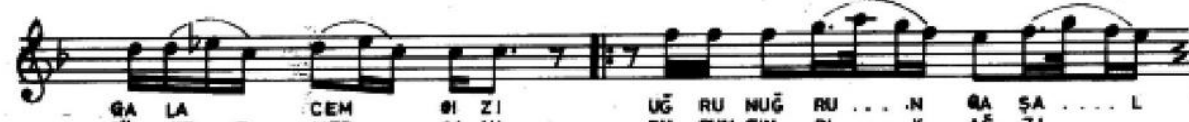
SÜRESİ :
♩ = 108

ÇIRPI NIP TA ŞA NO
SE Nİ SE VE ... N OĞ LAN

VA YA ÇI KIN CA EĞ LEN ŞA NO VA DA
NEY LE SI ... N MA LI YUM DUK ÇA GÖ ZÜN DE ... N

GA LA CEM ÖI Zİ UĞ RU NUĞ RU ... N GA ŞA ... L
DÖ KE ... R MER CA Nİ BU RUN FİN Dİ ... K AĞ Zİ

TİN DAN BA KIN CA CAN TE LE FE
GAH VE Fİ ... N CA Nİ SE KER Mİ ŞE ... R

Dİ YOR GÜ LA CE ... M ÖI Zİ
BET Mİ BA LA CE ... M ÖI Zİ

—1—
ÇIRPINPTA ŞAN ÖVAYA ÇIWNCA
EĞLEN ŞANÖYADA BAL ACEM KIZI
UĞRUN UĞRUN BAŞALTINDAN BAKINCA
CAN TELEF EDİYOR GÜL ACEM ÖIZI

—2—
SENİ SEVEN OĞLAN MEYLESİN MALI
YUMDUKÇA GÖZÜNDEN DÖKER MERCANI
BURUN FİNDIK AĞZI GAHVE FİNCANI
ŞEKERMİ ŞERBETMİ BAL ACEM ÖIZI

TÜRÜK

Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi

2020, Year 8, Issue 22

Issn: 2147-8872